

KAKO JE EDMODO PROGOTORIO HRVATSKI

Scile i Haribde prevođenja platforme Edmodo na hrvatski jezik

Ljiljana Lež-Drnjević

Hotelijersko-turistička škola u Zagrebu, 10000 Zagreb, Frankopanska 8

e-mail: ljiljana.lez@gmail.com

Sažetak – Edmodo je društvena mreža nastala s ciljem povezivanja i suradnje učenika i učitelja, a postoji od 2008. godine. Od tada do danas dogodile su se brojne promjene u funkcioniranju ovog servisa. U početku to je bila platforma za mikroblogging, no danas je to cjelovita društvena mreža s brojnim aplikacijama korisnim za učenike i učitelje, ali i roditelje učenika. Hrvatski su nastavnici 2014. godine dobili mogućnost prevesti Edmodo na hrvatski jezik kako bi ta mreža i u našoj zemlji postala prihvatljivijom nastavnicima, učenicima i roditeljima.

Cilj je ovog rada opisati poteškoće s kojima su se tijekom prevođenja susreli prevoditelji na hrvatski jezik, ali i zadovoljstvo učinjenim.

UVOD

Prevođenje je uvijek zahtjevan i dugotrajan proces. Ni u slučaju prevođenja Edmoda, društvene mreže na nastavnike i učenike to nije bilo jednostavno ni lako. Prevoditelji su uz velik trud i niz svim prevoditeljima poznatih teškoća ipak doveli projekt do samoga kraja i time zauzeli drugo mjesto (na prvom je, naravno, engleski) na ljestvici od 34 svjetska jezika na koje se Edmodo trenutno prevodi, sa stopostotnim rezultatom prevedenog i prihvaćenog.

Što je Edmodo

Edmodo, društvena obrazovna mreža više nije nepoznanica ni našim, hrvatskim nastavnicima. Sve ih se više odlučuje koristiti Edmodo za prikupljanje informacija, korisnih edukativnih materijala i razmjenjivanje iskustava s nastavnicima širom svijeta, a prije svega za dodatnu edukaciju učenika te sigurnu i neometanu komunikaciju i s učenicima i s njihovim roditeljima. Učenici putem Edmoda mogu od svojeg nastavnika dobiti dodatnu literaturu, rješavati testove, surađivati s razrednim kolegama.

Poziv na volontersko prevođenje Edmoda

Sve je donedavno sučelje Edmoda bilo dostupno samo na engleskom jeziku. To je svakako bila jedna od otežavajućih okolnosti uporabe Edmoda, jer se kolege, a svakako i učenici te roditelji, često ne osjećaju dovoljno kompetentnima za korištenje programa na stranom jeziku. No, tome više nije tako. U studenom 2014. godine je Tomislav Negulić, član CARNetovog odjela za podršku obrazovanju i član tima CARNetove E-learning akademije kao predavač i administrator, na prijedlog Allyse Vigil, predstavnice Edmoda, pozvao hrvatske nastavnike na volontersko prevođenje Edmoda na hrvatski jezik. Odazvalo ih se nekoliko, no lavovski dio posla odradila je „moćna trojka“ – Darija Dasović-Rakijašić, nastavnica informatike, Ljiljana Lež-Drnjević, nastavnica hrvatskoga jezika te Tomislav Negulić, informatičar iz CARNeta.

Prevođenje

Prevođenje platforme nije bilo nimalo jednostavno. Edmodo se odlučio za sustav prevođenja putem sustava OneSky, što je u svakom slučaju olakšavalo zajednički rad, no istovremeno prevoditeljima otežavalo posao. Naime, putem ovog se sustava prevode riječi i fraze izvučene iz konteksta, što itekako otežava prevođenje na hrvatski jezik s obzirom na gramatičku i sintaktičku složenost našeg jezika. Problema nije bilo dok su se prevodili „suhi“, sasvim jasni pojmovi. Poteškoću su predstavljale situacije kad nije bilo jednostavno procijeniti radi li se o muškom ili ženskom rodu, u kojem bi padežu riječ trebala biti te sve druge zahtjevne jezične okolnosti koje su dobro poznate poznavateljima obaju jezika. Iako se prevoditeljska trojka do studenoga nije poznavala, zajednički su se, poput dobro uigranog tima, uhvatili u koštac sa Scilama i Haribdama kvalitetnog prevođenja. Često su satima lomili glavu nad nekim pojmom, dopisivali se, razmjenjivali prijedloge, tražili bolje, preispitivali sami sebe je li u nekim slučajevima bolje ostaviti izvorni pojam ili ga ipak pokušati prevesti na što prihvatljiviji način, donosili odluku, a zatim se ponovo vraćali na početak.

Najčešći problemi pri prevođenju putem OneSky platforme

Najčešći problemi pri prevođenju putem OneSky platforme pojavljuju se zbog zahtjevnosti i osobitosti gramatike hrvatskoga jezika. Naime, pri prevođenju u OneSkyeu u lijevom je stupcu pojedinačni pojam ili fraza na engleskom jeziku, a s njezine se desne strane nalazi rubrika za prijevod. Dakle, često bez cjelovite rečenice. Zbog izdvojenosti pojmova iz konteksta, nerijetko se događalo da se neki pojam prevodio u nominativu jer se ni po čemu nije moglo ustanoviti u kojem se kontekstu riječ nalazi, a izvorni, cjelovit tekst nije bio na raspolaganju. Npr. *teacher* – *nastavnik*

– izravni prijevod s imenicom u nominativu, a trebalo je, s obzirom na kasnije viđen kontekst: *teacher – nastavnika* – akuzativ u jednini („*Ask your teacher*“ – „*Pitaj svojeg nastavnika*“). Ovo je samo jedan od brojnih primjera, ali dovoljan za ilustraciju.

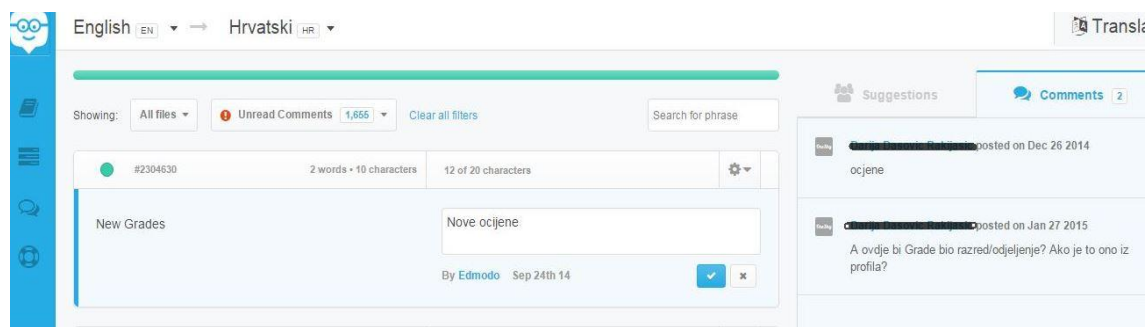
Također se, iz već navedenih razloga nije moglo pretpostaviti radi li se o glagolskim priložima ili pak pridjevima. Na primjer, *sljedeći* ili *sljedeći*. Ako je bilo sreće, točnost se otkrivala iz fraza i pojmova koji su slijedili nakon pojedinačnih riječi. Prevođenje su često pratile dodatne konzultacije kolega – najčešće usuglašene.

Jedan od problema bila je svakako i uporaba imperativa, s obzirom da se tijekom rada na platformi komunikacija vodi i u smjeru nastavnika i u smjeru učenika. U engleskom jeziku ta razlika nije očita kad se obraća neodređenom primatelju poruke, no u hrvatskom se jeziku mora obratiti pažnja na formalno obraćanje, odnosno na uporabu drugog lica množine pri obraćanju nastavniku, odnosno drugom licu jednine kad se radi o učeniku.

Osim spomenutoga, svakako treba naglasiti i teškoće zbog nedostatka ili neprikladnosti izraza koji prate tehnologiju 21. stoljeća. Prevoditelji su svakako željeli zadržati materinji jezik no to u nekim slučajevima nije bilo prikladno. Na Edmodo platformi pojavljuje se npr. pojam *Snapshot*, koji nije bilo uputno prevoditi jer se radi o nazivu posebnog dijela platforme namijenjenom nastavnicima matematike. Također se može naići na nedosljednost pri prevođenju pojmova: *e-mail / email / elektronička pošta; biblioteka / knjižnica* (Edmodo koristi dva pojma koji su prevedeni kao biblioteka: *Library* za nastavnike, a *Backpack* za učenike); *lozinka / šifra / kod; prijaviti se / registrirati se; izbrisati / obrisati / ukloniti*; i sl. Naime, nakon što bi jedan od pojmova bio prihvaćen, bilo ga je nemoguće promijeniti, osobito zbog manjka glasova/zvjezdica pri vrednovanju prijevoda (o vrednovanju više u sljedećem poglavlju).

Prihvaćanje predloženog prijevoda

Nakon svih problema s kojima su se prevoditelji suočavali, zatekla ih je i nedraga činjenica da je Edmodo odobrio niz prijevoda koji nikako ne odgovaraju hrvatskom jeziku niti tematici. Neki od prihvaćenih prijevoda nisu odgovarali niti standardnom hrvatskom jeziku niti gramatičkim pravilima, a ni pravopisu. Jedan od odobrenih prijevoda koji je osobito neugodan za uho upravo onih kojima je platforma namijenjena, dakle nastavnicima, bila je riječ *OCJENA*.

Slika 1. Neprihvatljiv Edmodov prijevod: 'ocijena'

Usprkos trudu i ispravicima, dodavanjima točnog prijevoda, *ocijena* je ostala *ocijenom*. Naime, treba napomenuti da je neke prijevode odradio i sam sebi odobrio upravo Edmodo, vjerojatno služeći se nekim od mrežnih prevoditelja. Zahvaljujući tome, došlo je do još sličnih propusta.

Upravo pri riječi *GRADE*, koja, ovisno o kontekstu, može biti prevedena i kao *ocijena* i kao *razred*, došlo je do dodatnih teškoća, ponovo zbog nedostatka konteksta.

Edmodo je također u više navrata prihvatio „svoj“ prijevod *teacher* – *učitelj*, protiv čega prevoditelji ne bi imali apsolutno ništa s obzirom da je riječ *učitelj* više nego plemenita, no Edmodo je kao platforma namijenjena raznim razinama djelatnika u obrazovanju te su se prevoditelji, kad god je to bilo moguće, odlučivali za riječ *nastavnik*.

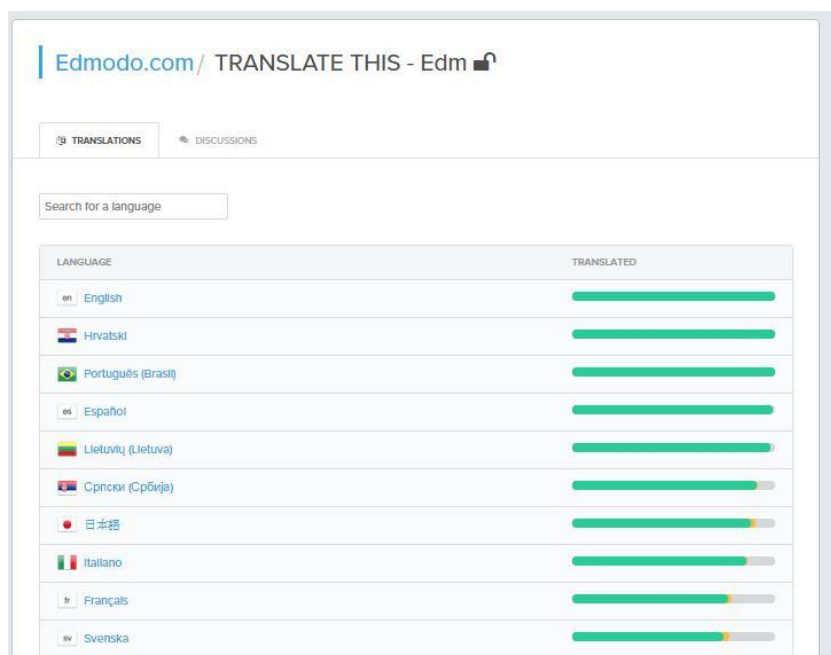
Ne treba ni spominjati da su prevoditelji s olakšanjem i radošću dočekivali upravo rubrike u kojima je trebalo prevesti cjelovite rečenice ili kraće odlomke. Tek tada se prijevod mogao obaviti s razumijevanjem i lakoćom.

Pri prihvaćanju prijevoda glavnu je riječ, naravno, imao Edmodo. Ipak, valja naglasiti da smo pritom i mi nastavnici mogli odigrati značajniju ulogu. Naime, svaki je prijevod nekoga od prevoditelja bilo moguće označiti zvjezdicom i time dati značaj određenom prijevodu.

Prevoditelji nisu imali mogućnost vrednovati vlastiti prijevod, no mogli su dati glas prijevodu kolege. S obzirom da su bila aktivna samo tri prevoditelja, najčešće su se uz prevedeno našla i samo dva glasa. Zbog velikog broja riječi i fraza, neka su rješenja često ostajala bez ijedne zvjezdice, a ponekad su zvjezdice doznačene iako prijevod pravopisno ili gramatički nije bio korektan (nepoštivanje enklitika i proklitika, sintaktička pravila, veze između označenoga i označitelja i sl.) Očekivalo se da će prijevode vrednovati i ostali nastavnici koji su se u početku uključili u prevođenje i kao takvi bili i odobreni od strane Edmoda, no nažalost, nije bilo tako. Većina ih se povukla već nakon nekoliko dana. Tome su zasigurno pridonijele brojne školske obveze, zahtjevnost i obim rada na prijevodu, ali i nepreglednost stranica na kojima je trebalo glasovati.

Hrvatski jezik odmah iza engleskog - izvornog jezika platforme

Bez obzira na teškoće, prevoditelji su poticaj nalazili u OneSkyjevoj tablici postotka prevedenog i prihvaćenog, na kojoj se hrvatski jezik nezaustavljivo penjao. Prestizao je velike svjetske jezike i ostavljao ih daleko za sobom. Uskoro se našao na drugom mjestu sa 100% prevedenim i prihvaćenim pojmovima i frazama. Na prvom je mjestu bio izvorni jezik platforme – engleski. Gospođa Alyssa Vigil, predstavnica Edmoda, je i sama bila ugodno iznenađena, jednako koliko i hrvatski prevoditelji, i uslijedilo je zasluženo čestitanje na predanom radu i trudu.

Slika 2. OneSky ljestvica prevedenog

ZAKLJUČAK

Danas se hrvatski nastavnici, učenici i roditelji i službeno mogu koristiti Edmodom na materinjem jeziku i potpuno suvereno vladati svim mogućnostima koje platforma nudi. Naravno, svakodnevno se pojavljuju novi pojmovi i prevoditelji Edmoda i dalje neumorno rade. Usprkos tome što se sav taj trud zasniva na tako nepopularnom volonterskom radu, ono čemu se nadaju, a gospođa Vigil je dala optimistično mišljenje, svakako je mogućnost da revidiraju prijevod te pogreške poprave. Tada bi pred hrvatskim nastavnicima bila na raspolaganju sjajna platforma s korisničkim sučeljem na korektnom standardnom hrvatskom jeziku.

Popis literature i izvora korištenih pri prevođenju:

- *Hrvatski pravopis* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb
- Katičić R. *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika*. 2002. Nakladni zavod Globus, Zagreb
- Filipović R. *Englesko-hrvatski rječnik*. 2002. Školska knjiga, Zagreb
- Bujas Ž. *Rječnik - veliki englesko-hrvatski*. 2008. Nakladni zavod Globus, Zagreb
- *Hrvatski jezični portal*; 2015. Novi Liber, Srce – Znanje, Zagreb
- www.edmodo.com, Translation Center
- <https://edmodojabberwocky.oneskyapp.com/collaboration/project?id=13287>
- www.oneskyapp.com